

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 226 • Vychází 26. října 2022

Milé čtenářky, milí čtenáři,

přestože se vláda pětikoalice až inflačně zaklínala demokracií, chystá legislativu, která práva veřejnosti chránit přírodu a příznivé životní prostředí okrouhá a notně nás přiblíží předlistopadovému stavu, kdy vše zařídil stát a občan mohl jen koukat. Paradoxně přitom právě letos slavíme třicet let od přijetí porevolučního zákona na ochranu přírody a krajiny, který v roce 1992 přinesl práva lidem, kteří se sdružili za účelem ochrany prostředí příznivého pro život, tyto zájmy také více či méně účinně hájit.

Ty tři desítky roků, tedy více než jednu generaci, bylo obdobím obrany tehdy nabitých práv a snahou omezit ochranu přírody, která neměla stát v cestě ekonomickým zájmům, často ryze soukromým. Václav Klaus byl jen prvním z nejviditelnějších bojovníků, ale zdaleka ne jediným. Postupnou erozi zmíněných práv v roce 2018 výrazně urychlil pozměňovací návrh poslance Foldyny (známý přítel ruského motorkářského gangu Noční vlci), kterým spolky ztratily možnost vyjadřovat se k mnoha velkým stavbám, kácení stromů a dalším. K částečnému návratu, také pod mezinárodním tlakem kvůli naplňování Aarhuské úmluvy, došlo v roce 2021 během přijetí nového stavebního zákona.

A dnes tedy Ministerstvo dopravy vedené ODS a Ministerstvo průmyslu a obchodu vedené STAN navzdory příslibu ve vládním prohlášení v situaci, kdy ve vládě chybí ministryně životního prostředí, hodlají skrze novelu stavebního zákona a nový zákon o jednotném environmentálním povolení spolky o řadu práv opět připravit. Zejména se jedná o vyloučení z řízení o povolení výjimek ze zákazů týkajících se chráněných druhů rostlin a živočichů. K urychlení povolování staveb ale tímto krokem nedojde, příčiny problematiky zdlouhavých lhůt jsou jinde. Konečně prokázaly to i uplynulé roky, kdy po Foldynově návrhu byly možnosti veřejnosti očesány.

Není to však jediný návrh. Jaderné elektrárny mají dostat další zvýhodnění a zjednodušení povolování a v kuloárech se diskutuje návrh firmy ČEZ, který by měl, pokud by prošel, brutálně zjednodušit povolování velkých i malých jaderných reaktorů, s nimi souvisejících vedení vysokého napětí, přehrad, úložišť, těžby surovin, ale třeba také povolování velkých fotovoltaických a větrných elektráren samozřejmě na úkor přírody i práv vlastníků pozemků i majitelů a obyvatel přímo dotčených nemovitostí, obcí a dalších. Tématu se věnujeme nejen v dnešním Ďáblíku, ale budeme ho sledovat i v dalších měsících.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Kraj učinil první kroky k ochraně vody a lipenské krajiny	str. 5-6
Zpráva o stavu jaderného průmyslu ve světě 2022	str. 10
Ztratí veřejnost zbytky práv vyjadřovat se ke stavbám ve svém okolí?	str. 13-14
Pozvánky na akce.....	str. 17-23

Energie lidem! proti energetické chudobě

Komplexní balíček systémových opatření proti energetické chudobě a zajištění dostupného bydlení a energií pro všechny domácnosti představila koalice sociálních a ekologických organizací a iniciativ. V rámci kampaně nazvané “Energie lidem!” však budou také napřímo pomáhat lidem aktuálně postiženým energetickou krizí. Budou nabízet praktické rady, jak lze ušetřit či získat kompenzace od státu, ale také mobilizovat dobrovolníky a dobrovolnice a propojovat je s lidmi ohroženými energetickou chudobou.

Pro informování veřejnosti o možnostech rychlých úspor a kompenzací neúnosných účtů u ohrožených domácností bude sloužit

tištěná brožura a webová stránka <https://energielidem.cz/> Expertní podklady zpracovali odborníci na sociální pomoc Platformy pro sociální bydlení a energetičtí experti Hnutí DUHA.

Platforma pro sociální bydlení, Za bydlení, Hnutí DUHA, Re-set, Greenpeace ČR, Centrum pro dopravu a energetiku, Limity jsme my a Fridays for Future prosazují také systémová opatření, která mohou provést či navrhnout zejména vicepremiér a ministr pro místní rozvoj Ivan Bartoš, vicepremiér a ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka, ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela a ministryně životního prostředí Anna Hubáčková.

Pro zajištění dostupnosti bydlení a sociálního bydlení navrhuje tato opatření:

- Pravidelná aktualizace výše a zjednodušení příspěvku na bydlení, aby rychle a efektivně pomohl domácnostem, které nezvládají pokrýt náklady na energie.
- Zákaz odpojení od energií a sociální slevy jako ochrana zranitelných zákazníků a domácností ohrožených energetickou chudobou.
- Přijetí zákona o podpoře v bydlení, který umožní vybudování sítě kontaktních míst bydlení ve všech obcích s rozšířenou působností a sítě terénních služeb prevence ztráty bydlení.
- Výrazné navýšení alokací pro pořizování, rekonstrukce a výstavbu sociálního bydlení.

Pro dlouhodobé zajištění energetických potřeb za sociálně únosné ceny navrhuje tato opatření:

- Podpora zateplování, solárních střeš a bezplatného poradenství přístupných i pro nízkopříjmové, aby si každý mohl zajistit trvalé snížení spotřeby drahé energie.
- Změna vyhlášky o rozúčtování nákladů na vytápění a teplou vodu pro motivaci domácností šetřit energií v bytových domech.
- Komunitní obnovitelné zdroje a sdílení lokální čisté elektřiny v rukou lidí pro nezávislost na drahých dodávkách ze sítě.
- Založení fondu pro podporu odkupování městských energetických podniků městy a transformaci topárenských soustav.
- Energetická koncepce státu založená na masivním rozvoji obnovitelných zdrojů a maximálních úsporách energie pro nezávislosti na drahých fosilních palivech.

Jako zdroje financí na uvedená opatření a investice navrhuje:

- Výnosy aukcí emisních povolenek (334 mld. Kč), například na energetické renovace v rodinných a bytových domech i pro nízkopříjmové.
- Evropské strukturální a investiční fondy (313 mld. Kč), například na budování energeticky úsporného sociálního bydlení, vzdělávání a rekvalifikace pro zateplování a OZE, energetické poradenství a další. Fond spravedlivé transformace na podporu těchto opatření v uhelných regionech.
- Modernizační fond (400 mld. Kč) na energetické renovace v rodinných a bytových domech, budování komunální a komunitní energetiky, transformaci teplárenství společně s jeho remunicipalizací, výměna zdrojů vytápění a celkově rozvoj OZE.
- Národní plán obnovy (část ve výši 67 mld. Kč), například na budování sítě poradenství pro bydlení a úspory energie na úrovni obcí nebo podpora a rozvoj kompetencí poradců a poradkyň v rámci sítě kontaktních míst pro bydlení v oblasti energetického poradenství.
- Sociální klimatický fond (předpoklad je 100 mld. Kč do roku 2030), například na kompenzace cen energií v příspěvku na bydlení nebo sociálním tarifu.
- Další zdroje jako zdanění nadměrných zisků energetických či dalších firem, vyšší dividenda ČEZ v příštích letech či vyšší výběr DPH.
- Aukce na provozní podporu pro obnovitelné zdroje, které aktuálně při vysokých cenách znamenají spíše garanci a naopak příjem pro stát.

Investice do úspor energií a čistých obnovitelných zdrojů jsou rychle návratné a díky stimulaci ekonomické aktivity vyvolávají růst příjmů pro veřejné rozpočty. Ekonomové Miroslav Zámečník a Tomáš Lhoták ve starší studii spočítali náklady a přínosy takového opatření. Pokud by stát nabídl ročně 16 miliard korun na energetické renovace, bude dodatečný příjem nebo snížené náklady veřejných rozpočtů bude činit 12,5 miliard korun ročně, díky vyšším daňovým příjmům (oživení stavebnictví a průmyslové výroby), zvýšeným odvodům na sociální zabezpečení a menším výdajům na příspěvky v nezaměstnanosti.

V rámci kampaně Energie lidem! budou organizace a iniciativy také mobilizovat dobrovolníky a dobrovolnice a organizovat svépomocné skupiny, které budou ve svém sousedství dělat úpravy na domech tak, aby unikalo méně tepla a snižovala se spotřeba, například izolováním starých oken nebo půdních prostor. Dobrovolníci a dobrovolnice budou také informovat o možnostech dostupné státní podpory, aby se ji lidé, kteří na ni mají nárok, nebáli využít.

Jan Klusáček z Platformy pro sociální bydlení, říká: „Pokud chce vláda v součinnosti se samosprávami vybudovat efektivní systém prevence a pomoci lidem a domácnostem ohroženým bytovou nouzí, který bude reflektovat mj. současnou prohlubující se energetickou a bytovou krizi v Česku, potřebuje v první řadě přijmout odpovídající (komplexní) legislativu v oblasti podpory bydlení. Potřebuje přijmout kvalitní zákon o podpoře v bydlení, který skutečně pomůže lidem v bytové nouzi a také lidem, kteří jsou ohroženi

energetickou chudobou.“

Jiří Koželouh z Hnutí DUHA, říká: „Sociální a ekologické organizace spojují síly, aby pomohly lidem s cenami energií a prosadily dostupné energeticky efektivní bydlení. Dlouhodobé zajištění dostupných cen energií, které jsou jednou z podmínek dostupnosti bydlení a prevence chudoby, není možné bez systematické podpory zateplování domů, instalace solárních panelů či komunitního sdílení energií, které budou dostupné i pro nízkopříjmové domácnosti. Takové investice může Česko pokrýt z EU fondů a výnosů emisních povolenek a navíc se do veřejných rozpočtů rychle vrátil díky rozvoji strojírenství, stavebnictví, úspoře na provozních nákladech i kompenzacích za drahé energie.“

Marika Volfová z Re-setu: Platformy pro sociální a ekologickou transformaci, říká: „Stát řeší energetickou krizi nedostatečně a velkému množství domácností hrozí propad do energetické chudoby. Nemůžeme čekat až politikům dojde, že je zima a lidé nemají z čeho platit účty. Proto zakládáme svépomocné skupiny, které budou pomáhat s úpravami domů a bytů tak, aby se snižovala spotřeba energií. Budeme pomáhat především těm, kteří jsou energetickou chudobou nejvíce ohroženi. Společně pak budeme tlačit na systémová opatření, která budou energetickou krizi řešit komplexně a sociálně spravedlivě.“

Jaroslav Bican z Greenpeace, uvádí: „Aktuálně je nutný zásah státu, který sníží a stabilizuje ceny energií. Jen tak je možné současnou situaci zvládnout. Abychom měli dlouhodobě dostatečné množství levné a dostupné energie, musí stát v následujících letech preferovat masivní podporu obnovitelných zdrojů, které je třeba doplnit investicemi do zateplování a úspor. V roce 2030 by proto obnovitelné zdroje měly pokrývat více než třetinu celkové spotřeby energie u nás. To nám pomůže předcházet podobným krizím, jaké čelíme nyní. Energetická transformace je tak součástí energetické bezpečnosti a nelze je od sebe oddělit.“

Tisková zpráva Platformy pro sociální bydlení, Za bydlení, Hnutí DUHA, Re-set, Greenpeace ČR, Centra pro dopravu a energetiku, Limity jsme my a Fridays for Future

Vláda schválila plán zemědělských dotací, zásadní požadavky MŽP či ekologů v něm však nezohlednila

Vláda schválila Strategický plán Společné zemědělské politiky, který nyní k finálnímu posouzení a schválení poputuje Evropské komisi. Požadavky na posílení ekologických ambicí, kterými Ministerstvo životního prostředí podmínilo své souhlasné stanovisko k plánu a které požadovaly i ekologické organizace nebo nezávislý hodnotitel vlivu na životní prostředí, ale zůstaly nenaplněny. Šlo především o postupné navyšování ploch nezbytných pro ochranu biodiverzity, jako jsou úhory, meze, remízky či dočasně nesečené plochy na loukách. Vláda tak nebude schopna naplnit svůj programový cíl ani evropský cíl Zelené dohody

vyčlenit pro přírodu desetinu zemědělských ploch do roku 2030.

Martin REXA z Hnutí DUHA k tomu řekl: „Vláda nezohlednila požadavky ministerstva životního prostředí, které by pomohly zmírnit negativní dopady intenzivního zemědělství na přírodu a klimatickou změnu. O údajné skvělé spolupráci ministerstev zemědělství a životního prostředí to nevypovídá nic dobrého.“

Resort životního prostředí i přes kritický stav přírody stále zřejmě hraje slabší roli. Návrh zemědělských dotací je sice příslibem pro určité zlepšení problémů, kterým krajina vzhledem k úbytku biodiverzity a dopadům klimatické změny čelí. Veřejné dotační prostředky by ale měly být využity mnohem ambiciózněji a je zřejmé, že v průběhu dalších let bude potřeba využít možnosti dotace změnit. V celkovém obrázku nové zemědělské dotace nedokážou připravit naši krajinu na dopady klimatické změny nebo zastavit pokles biodiverzity. A to bude v neprospěch všech, i zemědělců.”

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Kraj učinil první kroky k ochraně lipenské vody a krajiny

Na svém říjnovém jednání zastupitelstvo Jihočeského kraje projednalo dlouho připravovanou odpověď na petici „Za záchranu jihočeského moře a okolní krajiny“, kterou již podepsalo zhruba 4000 lidí, a to jak obyvatel, tak návštěvníků oblasti.

První požadavek petentů se týkal zastavení realizace záměru rekreačního komplexu Karlovy Dvory, u kterého dotčené orgány posuzující dopad na životní prostředí vydaly nesouhlasné stanovisko již tři dny před jednáním. Tím potvrdily oprávněnost námitek spolků.

V bodě ochrany kvality vody kraj vyhověl požadavkům petentů a zavázal se zadat vyhotovení komplexní studie, která podrobně analyzuje současný stav zdrojů znečištění v povodí nádrže Lipno. Již nyní však lze objektivně doložit, že výstavba nových apartmánových komplexů povede ke zvýšení živinového zatížení nádrže, jak konstatuje oficiální vyjádření Hydrobiologického ústavu AV ČR v Českých Budějovicích.

Zástupci spolků tvrdí, že již současné zatížení oblasti výstavbou a tvrdým turismem výrazně přesahuje hranice únosnosti. Přitom kvalita vody a nepoškozená krajina jsou právě těmi hodnotami, pro které je oblast navštěvována turisty a jejichž poškození může mít pro současné i budoucí turistické využití Lipenska a pro život místních obyvatel zničující důsledky.

Ve vztahu k požadavku petice na zastavení rozsáhlé výstavby rekreačních areálů kraj konstatoval, že není v jeho kompetenci zasahovat do probíhajících řízení a zasahovat do pravomoci obecních samospráv.

„Bohužel s tím, že kraj není ochoten převzít zodpovědnost za kumulativní vlivy záměrů a přenáší tuto zodpovědnost na místní samosprávy, nejsme za spolky spokojeni. Problém se týká celé oblasti Lipenska a není omezen na jednotlivé katastrofy. Právě dosavadní absence koordinace je příčinou toho, že kumulativní vlivy nejsou dostatečně zohledněny,“ říká Pavla Setničková ze spolku Lipensko pro život.

Na základě připomínek některých zastupitelů a zástupců spolků doplnil kraj příslib iniciovat jednání o případné studii kumulativních vlivů se zástupci samospráv. Zástupci spolků ve svých vystoupeních zároveň projevíli zájem o další spolupráci a aktivní zapojení do dalších jednání a procesů, týkajících se dalšího rozvoje Lipenska, zejména vytváření zadání uvedených studií.

„Rozvoj turistického ruchu na Lipensku dosud často nebral v úvahu potřeby trvale žijících obyvatel, kteří se zejména během letních měsíců cítí jako občané druhé kategorie. To by se do budoucna mělo zásadně změnit,“ konstatoval Vladislav Smolka, předseda spolku Šumava Ne Na Prodej působícího ve Frymburku.

K omezení výstavby nových rekreačních areálů ovšem může přispět i dnešní schválení zpracování Územní studie krajiny Jihočeského kraje, která zdůrazňuje nepobytové aktivity a nedoporučuje vznik dalších rekreačních areálů, do Zásad územního rozvoje. Tím se její závěry stanou závaznými i pro územní plány jednotlivých obcí.

Tisková zpráva spolků (redakčně upraveno)

Karlovy Dvory dostaly stopku v procesu EIA

Krajský úřad Jihočeského kraje vydal záporné stanovisko k developerskému projektu Karlovy Dvory u Horní Plané. Autor posudku EIA a poté i krajský úřad se v podstatě ztotožnili s připomínkami, které po celou dobu posuzování vznášely spolky chránící přírodu Lipenska. Předimenzovaný rekreační satelit, v němž měl na 30 hektarech dosud volné krajiny vzniknout komplex se 130 domy, hotely, parkovišti, silnicemi a jachetním přístavištěm, tak protentokrát skončil.

Tady si dovolím ocitovat důležitou pasáž negativního stanoviska z pera krajských úředníků: „V této souvislosti považuje krajský úřad spolu se zpracovatelem posudku častou argumentaci..., že soulad s územním plánem sám o sobě podmiňuje realizaci záměru, za poměrně odvážnou. Jak vyplývá ze samotné metodiky posuzování, soulad s územně plánovací dokumentací je v případě posuzování vlivů na životní prostředí informativní a nijak záměr nepředurčující... Není proto možné nahradit posouzení a stanovení únosnosti území právě argumentem souladu s územně plánovací dokumentací. Při procesu EIA je žádoucí, aby toto bylo stanoveno v souladu s poznatky, získanými při posuzování.“

To by si měli zapamatovat všichni developeři, nejen na Lipně. Pokud by soulad s územním plánem automaticky umožňoval výstavbu jakékoli hrůzy, stal by se proces EIA pouze planým slohovým cvičením. Měli bychom si to stále připomínat a nepropadat hned předem skepsi, když nám zástupce developera (mnohdy i s obecním zastupitelstvem v zádech) hrozí žalobou za ušlý zisk a psychickou újmu.

Na Lipensku však není vyhráno, protože podobných projektů se tu chystá celá řada. Klíčové nyní bude upravit územní plány lipenských obcí, především je uvést do souladu s Územní studií krajiny Jihočeského kraje, která se stala součástí Zásad územního rozvoje Jihočeského kraje (tedy jakéhosi krajského územního plánu). Můžeme tedy slavit, ale jen opatrně, abychom byli připravení na další vykutálené projekty, jež rostou kolem Lipna jako houby letos na podzim.

Jiří Řehounek

Dáme-li přírodě prostor k obnově, mnohé druhy se vrátí, ukazuje nová zpráva European Wildlife Comeback

V úterý 27. září 2022 byla zveřejněna nová, aktualizovaná zpráva Wildlife Comeback Report pojednávající o 50 volně žijících evropských druzích živočichů. Zpráva zjistila, že populace některých evropských volně žijících druhů za posledních 40–50 let rostly, a to jak co do početnosti, tak velikosti jejich areálu rozšíření. Na publikaci spolupracovaly Londýnská zoologická společnost, [BirdLife International](#) a Evropská rada pro sčítání ptáků. Zpráva přináší informace o 24 evropských druzích savců včetně bobra evropského, zebra evropského, vlka či kepokaka, dále o 25 druzích ptáků, jako je například labuť zpěvná, orl mořský, jeřáb popelavý nebo bukač velký a také o karetě obecné. Údaje o ptácích, na nichž je zpráva založena, pocházejí mimo jiné z druhého Evropského atlasu hnízdního rozšíření ptáků a projektu [Celoevropského monitoringu ptáků](#), na nichž se podílí ČSO.

Ačkoli živočišné druhy na celém světě mizejí alarmujícím tempem, nová zpráva ukazuje, že divoká příroda se vrátí, pokud jí dáme prostor k obnově a budeme se snažit žít s ní v harmonii. Dokládá, že opatření, jako je lepší právní ochrana, rozšiřování a propojování chráněných oblastí, specializovaná podpora obnovy populací (včetně reintrodukcí) a zlepšování stavu biotopů, jsou účinná. Zdůrazňuje, že je důležité nepolevit v omezování tlaků, které jsou na přírodu vyvíjeny, jako je ztráta stanovišť a lov, a to i v případě druhů, které se do přírody už navracejí.

Nedávno zveřejněná zpráva je aktualizovanou a rozšířenou verzí průlomové publikace *Návrat divoké přírody do Evropy*, která vyšla v roce 2013. Ze savčích druhů, kterými se zabývá, se v největších počtech navrátili bobr evropský, tuleň kuželozubý a zubr evropský. Například populace vlka se v celé Evropě obnovuje a vlci ochotně znovuosidlují oblasti, kde jim lidé umožňují přítomnost. Evropská unie nyní podporuje soužití lidí a vlků tím, že nabízí financování preventivních opatření, jako jsou ploty a pastevečtí psi, a také odškodnění zemědělců za hospodářská zvířata.

V případě ptáků jsou výsledky neméně povzbudivé: devatenácti z 25 zahrnutých ptačích druhů se od 80. let 20. století podařilo rozšířit svá území výskytu – od 7% zvětšení areálu v případě orlovce říčního po 585 % u bernešky bělolící. Populace všech 25 druhů ptáků vzrostly průměrně o 470 %, od 34% nárůstu početnosti čápa černého od roku 2002 až po raketový vzrůst na více než 5000 % u bernešky bělolící (od roku 1969). Dobře se zotavují například i sup bělohlavý, volavka bílá či pelikán kadeřavý. Důvody vzestupného populačního trendu zahrnují právní ochranu díky směrnici EU o ptácích a o stanovištích, změny v legislativě, jakož i snahy o ochranu druhů, včetně navrácení konkrétních lokalit přírodě. Zejména evropské populace supů se po desetiletích poklesu obnovují právě díky změnám v právních předpisech EU a intenzivní ochraně.

Pokračující zotavování evropských populací vzbuzuje optimismus. Při bližším pohledu se ale ukazuje, že návrat volně žijících živočichů do Evropy je stále velmi nerovnoměrný. Areály výskytu některých druhů – například vydry říční nebo supa bělohlavého – se v nedávné době naopak zmenšily. U jiných druhů mohou

populace v současné době klesat, a to i přes předchozí zotavení z historicky nejnižších hodnot. Tak je tomu například u kachnice bělohlavé, která je v některých oblastech výskytu stále postižena nelegálním lovem a zhoršováním stavu biotopů.

Chceme-li všem druhům poskytnout co nejlepší příležitost odrazit se ode dna a přizpůsobit se vnějším faktorům, jako je změna klimatu, je v budoucnu velmi důležité pochopit, proč se některým evropským druhům živočichů daří dobře a jiným ne. Ukazuje se, že například v úspěšném zotavení populací ptáků hrály zásadní roli faktory jako druhová ochrana (před ilegálním lovem či odchytém jedinců z přírody nebo sběrem vajec) zakotvená v legislativě, ochrana stanovišť a péče o jednotlivé významné lokality včetně jejich obnovy.

„Zpráva objasňuje nejen to, které evropské druhy volně žijících živočichů se dobře zotavují, ale také proč tomu tak je,“ říká výkonný ředitel Rewilding Europe Frans Schepers. *„Poučíme-li se z úspěšných příkladů, můžeme zajistit návrat co největšího počtu volně žijících živočichů do přírody. Zpráva také ukazuje, že musíme tvrdě pracovat na mnoha frontách, aby obnova pokračovala a aby z ní mohlo těžit více druhů.“*

Hlavní autorka zprávy Sophie Ledger z Londýnské zoologické společnosti říká: *„Velká část zásadních prací, které monitorují globální trendy biologické rozmanitosti a hodnotí rizika vyhynutí druhů, často zdůrazňuje negativní dopady ohrožujících faktorů, jako je ztráta stanovišť a změna klimatu. Naše zpráva však přináší i důvod k optimismu a ukazuje, že když dáme přírodě šanci a snahy o ochranu přírody dobře zacílíme, mohou se populace volně žijících živočichů zotavit.“*

V mnohých oblastech Evropy dnes velká zvířata volně nežijí. A když se začnou vracet, často to přináší problémy. Platí to zejména pro velké šelmy, jako jsou medvědi a vlci, kteří jsou často vnímáni jako hrozba pro lidi i ostatní zvířata. Pozitiva návratu volně žijících živočichů však výrazně převažují nad negativy. Jejich přítomnost zlepšuje zdraví a funkčnost celých ekosystémů, což přináší obrovské množství výhod pro přírodu i lidi – od povzbuzení venkovských ekonomik prostřednictvím ekoturismu až po zlepšení lidského zdraví a pohody tamních obyvatel. [Nejnovější poznatky](#) také ukazují, jak divočina pomáhá zadržovat více uhlíku v atmosféře a zvyšovat úrodnost půdy.

Chceme-li zajistit, aby byl návrat evropských volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin rychlejší a aby se týkal stále většího počtu druhů, je třeba přijmout opatření jako silnější právní ochranu, lepší propojení krajiny, úsilí o zlepšení soužití člověka s volně žijícími živočichy, dokonalejší monitoring a výzkum a reintrodukce. Každý, od odborníků na obnovu divoké přírody přes vědce až po zákonodárce, podnikatele a běžné občany, musí sehrát důležitou roli.

Celou zprávu si můžete přečíst v angličtině na [Wildlife Comeback Report page](#).

Tisková zpráva ČSO (redakčně upraveno a kráceno)

Blokáda na Modravsku v roce 2011 zajistila život velmi vzácnému živočichovi. Na Ptačím potoce se objevil kornatec velký

Někteří entomologové mu říkají Velký piškot, podle oválného tvaru výletového otvoru ve stojících souších připomínajícího právě dětskou pochoutku. A je to extrémně vzácný živočich, který se v ČR vyskytuje pouze na několika málo místech. Řeč je o kornatci velkém, zhruba 1,5 centimetru dlouhém, plochém, černém brouku, který byl před čtyřmi lety znovuobjeven v Národním parku Šumava.

„Poslední záznamy o výskytu kornatce velkého na Šumavě jsou z let 1905 až 1907 a to z oblasti jižní Šumavy, z Plechého a Želnavy. V blízkých lokalitách jsme ho znovuobjevili v roce 2018,“ říká Vladimír Dvořák ze Správy Národního parku Šumava.

Kornatec velký se vyskytuje aktuálně v Žofínském pralesi, pak až v Moravskoslezských Beskydách, a to ve velice malých populacích čítajících maximálně stovky jedinců. Na Šumavě jeho tříletý soustavný monitoring potvrzuje velmi silnou populaci v řádech tisíců jedinců a to už nejen na jižní části Národního parku Šumava.

„Tak masivní výskyt kornatce velkého je jedinečný nejen v České republice, ale v celé střední Evropě,“ připomíná Vladimír Dvořák.

A proč je kornatec velký tak vzácný? Je to pralesní specialista, který se vyskytuje zejména v oblasti se stojícími torzy suchých jedlí nebo smrků, které jsou kolonizovány troudnatci – tedy dřevožijnými houbami. Tato torza navíc musejí být alespoň 10 let odumřelá a nejlépe osluněná. Vyhovují mu tedy místa, kde umírá více stromů najednou.

Přesně takový biotop mu „připravili“ účastníci blokády v roce 2011, kteří vlastními těly bránili pokácení smrkových porostů Na Ztraceném a v okolí Ptačího potoka.

„V rámci monitoringu jsme letos zjistili, že tento brouk se vyskytuje mezi Ztracenou slatí a Ptačí Nádrží, u cesty na Březník za křižovatkou Na Ztraceném a to na souších z roku 2009 až 2011, tedy na těch souších, které po orkánu Kyrill vznikly po kůrovcovém žíru,“ upřesňuje Vladimír Dvořák.

„Je vzrušující každoročně pozorovat, jak se kornatec velký šíří z ohniska v prostoru Trojmezenského pralesa do lesů národního parku, ve kterých jsme přestali kácet kůrovcem napadené stromy! Kdyby blokáda kácení v roce 2011 na Ptačím potoce nebyla úspěšná a les bychom vytěžili, neměl by tam dnes kornatec žádnou šanci na úspěch. Ale realita je jiná a kornatec si už sám tento přírodní les našel. Lesy ponechané přírodním dějům tak dokazují, že jejich znovuzrození se netýká jen stromů, ale i spontánní obnovy původní pralesní druhové rozmanitosti,“ doplňuje ředitel Správy NP Šumava Pavel Hubený.

První nálezy kornatce z roku 2018 a jeho dnes

nejpočetnější populace je v oblasti Trojmezenska. V roce 2020 se nejzápadnější nález potvrdil u Borových Lad. V roce 2021 jsme pak jednotky brouků našli v okolí Kvildy a také v pralesích na dohled od Roklanu či na Mezilesní slati.

„V letošním roce jsme pak mohli potvrdit nálezy kornatců velkých nejen v oblasti Ztraceného a Ptačí nádrže, ale také v okolí Tmavého potoka mezi Javoří pilou a Poledníkem, a nejen na území národního parku, ale i v rezervacích na Boubínsku a v povodí Blanice,“ vyjmenovává Vladimír Dvořák.

V roce 2019 objevili entomologové kornatce velkého také na území Národního parku Bavorský les, a to po sto třinácti letech. Také zde dochází k jeho šíření v bezzásahových smrkových lesích, které před zhruba deseti lety prošly kůrovcovou gradací.

Tisková zpráva Správy NP Šumava

VYŠLO

Zpráva o stavu jaderného průmyslu ve světě 2022

Autorský tým ročenky [World Nuclear Industry Status Report zveřejnil 5. října 2022 aktuální verzi své zprávy](#). Základní informace přinášíme v českém překladu.

K 1. červenci 2022 bylo celkem v provozu 411 jaderných reaktorů ve 33 zemích – o 27 méně než v roce 2002, kdy počet provozovaných reaktorů dosáhl historického maxima. Instalovaný výkon provozovaných reaktorů vyrovnal dosavadní historické maximum z poloviny roku 2021, když zůstal na hodnotě 369 GW. Podíl jaderných elektráren na globální hrubé výrobě elektřiny klesl na 9,8 %, především v důsledku dlouhodobého růstu obnovitelných zdrojů (solární a větrné elektrárny již v roce 2021 pokryly 10,2 % globální hrubé výroby elektřiny).

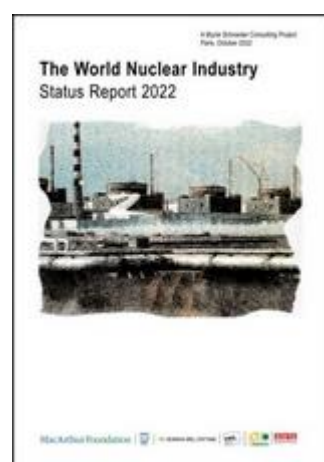
Během roku 2021 bylo spuštěno šest nových reaktorů (o deset méně oproti předpokladům ze začátku roku), dalších pět pak v prvním pololetí roku 2022. V roce 2021 definitivně ukončilo provoz osm reaktorů, u dalších dvou dlouhodobě odstavených bylo oznámeno, že již nebudou uvedeny do provozu. Za uplynulé dvě dekády (v období 2002 až 2021) bylo spuštěno 98 reaktorů (z toho 50 v Číně) a uzavřeno 105 bloků. Průměrný věk provozovaných reaktorů aktuálně činí 31 let, zhruba pětina provozovaných zdrojů již přesáhla 41 let.

V roce 2021 byla zahájena výstavba deseti nových reaktorů, z toho šesti v Číně. Zbývající bloky (dva v Indii, jeden v Turecku a v Rusku) začala stavět společnost Rosatom. Celkem je ve výstavbě 53 jaderných reaktorů. Pro srovnání počet rozestavěných reaktorů dosáhl v uplynulé dekádě maxima v roce 2013, kdy se stavělo 68 bloků, historické maximum bylo zaznamenáno v roce 1979 s 234 bloky.

Počet uzavřených energetických reaktorů v polovině roku 2022 dosáhl 204 bloků, avšak pouze 22 reaktorů, tj. 11 %, bylo zcela vyřazeno z provozu; z toho pouze 10 bloků (neboli 5 %, ze všech uzavřených reaktorů) bylo již odstraněno do podoby "zelené louky" a místo vráceno k jinému využití.

Vedle tradičních kapitol o stavu jaderné energetiky v jednotlivých zemích, o postupu prací po havárii ve Fukušimě nebo vývoji v oblasti likvidace reaktorů po ukončení životnosti, byla tentokrát zařazena speciální kapitola o situaci jaderných elektráren ve válečných konfliktech.

Karel Polanecký pro Temelin.cz

Více reaktorů stabilitu dodávek elektřiny zaručit nemusí

Jaderná energetika získala od svých propagátorů v Česku nový slogan „stabilní energie“, jež zní v reklamách ČEZu, v prohlášení politiků a převzala jej i média. To ji má pomoci udržet na energetickém „hřišti“ poté, co se ukázalo, že není ani levná (patří k nejdražším ze zdrojů), Fukušimská havárie připomněla limity její bezpečnosti a o jejíž „čistotě“ si lze popovídat s obyvateli obcí, pod nimiž má vyrůst konečné hlubinné úložiště vysoko radioaktivních odpadů.

Podívejme se na „stabilitu jaderné energie“ do země, která na ni vsadila ve velkém a s pětasedmdesátiprocentním podílem atomové elektřiny je velkým vzorem pro české fandy těchto zdrojů. Francouzský provozovatel jaderných elektráren firma Électricité de France (EdF) se od zimy potýká s vážnými potížemi udržet v provozu své jaderné reaktory. Má jich celkem 56 a rovná polovina, tedy 28 z nich, bylo ještě v září mimo provoz. Šestnáct bylo v plánované odstávce kvůli údržbě, kterou již nešlo odkládat a kvůli revizím bezpečnosti. Dvanáct reaktorů pak zůstává odpojeno z důvodu kontroly a výměny potrubí, na kterém byl zjištěn problém s korozí „pod napětím“, který přímo ohrožuje jadernou bezpečnost.

Proč se něco tak vážného stalo, není zatím zcela objasněné. U starších a výkonově menších reaktorů (900 MW) se zmíněná koroze vyskytuje v daleko menším rozsahu, než u novějších reaktorů s výkonem 1300 MW. Podle vedoucího francouzského jaderného dozoru Autorité de Sûreté Nucléaire (ASN) Bernarda Doroszczuka bude řešení vyžadovat rozsáhlý plán na několik příštích let. EDF proto v reakci na situaci již snížila odhadovanou produkci jaderné energie pro letošní rok, a to na 280-300 TWh.

V současnosti je francouzská jaderná výroba na nejnižší úrovni od roku 1993 a vyrábí méně než polovinu elektřiny, kterou by jinak schopna dodat. EDF tak navzdory krizi musí spalovat zemní plyn a nastartuje i uhelnou elektrárnu. Ani to nestačí a EDF je nucena nakupovat elektřinu za vysoké ceny na volném trhu, což jí v letošním roce přijde na více než 10 miliard eur. Cena se šplhá do výšin, před kterými jsme v Česku uchráněni.

A co francouzská jaderná budoucnost? Jak zmínil Bernard Doroszczuk z ASN, nelze garantovat prodloužení provozu starších reaktorů nad padesát let, jak by si přál prezident Emmanuel Macron. Prioritně záleží na splnění bezpečnostních parametrů. Co je při tom jisté - francouzský jaderný dozor je přísný a nepodlého politickým přáním.

Lze pochybovat, že ohlášená případná výstavba nových reaktorů dokáže nahradit ty, co skončí v atomovém šrotu. Stačí se podívat na táhnoucí se problémy se stavbou moderního reaktoru EPR ve Flamanville. EDF na začátku roku 2022 oznámila zvýšení odhadu nákladů na stavbu na 12,7 miliard eur (bez finančních nákladů), přičemž při zahájení výstavby byly náklady odhadovány na 3,3 miliardy eur. Zavážení paliva pak bylo odloženo o šest měsíců na druhé čtvrtletí roku 2023, což znamená více než desetileté zpoždění oproti původnímu plánu. Projekt tak má podobný scénář jako drahá a zpožděná stavba reaktoru EPR ve finském Olkiluotto, která přispěla ke krachu společnosti AREVA. Před bankrotem ji zachránila francouzská vláda, firma se pak dostala do většinového vlastnictví EDF pod názvem Framatom.

Dnes ovšem vláda z Paříže zachraňuje celou EDF. V únoru jí byl „hozen“ záchranný kruh v hodnotě 2 miliard eur, což ale zdaleka nestačí. Proto se nyní po volbách objevil návrh na její znárodnění. Tedy odkup 16 % akcií, EDF, které ještě Francie nevlastní. Operace má přijít na 8-10 miliard eur. Plán bedlivě sledují menšinoví akcionáři ČEZu, protože odkup státem již byl ohlášen i ministrem financí Stanjурou, aniž by byly známe podrobnosti.

Pohled do země galského kohouta tak ukazuje, že ani vysoký podíl atomových reaktorů negarantuje stabilitu dodávek elektřiny. Je však jistotou zachování vysoce centralizované, státem řízené energetiky dotované daňovými poplatníky. Paradoxní je, že k takové budoucnosti nás v Česku posouvá vláda, která si říká pravicová.

Edvard Sequens

Znamená nový ředitel Správy úložišť potřebnou změnu?

Ředitelem Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) byl jmenován Lukáš Vondrovic poté, co jeho předchůdce Jan Prachař skončil po policejním

SÚRAO

SPRÁVA ÚLOŽIŠŤ
RADIOAKTIVNÍCH
ODPADŮ

obvinění z manipulace s veřejnými zakázkami ve vazbě. Platforma proti hlubinnému úložišti se na dnešním jednání své Rady rozhodla požádat nového ředitele o schůzku. Na ní bychom rádi vyjasnili vzájemné postoje k plánovaným geologickým pracím, ale také k uvažovanému urychlení harmonogramu přípravy úložiště v době energetické krize a k budoucí roli samospráv i občanů dotčených obcí při rozhodování.

Zmíněná kriminální kauza přispěla k dalšímu poklesu již tak nízké důvěry starostů i obyvatel obcí z lokalit ohrožených konečným hlubinným úložištěm vysoce radioaktivních odpadů v odborně nestranný postup úřadu. Chceme proto zjistit, jakými kroky hodlá jeho nové vedení situaci změnit. Od ředitele Vondrovice také očekáváme podporu při prosazování slíbeného zákona, který má posílit práva obcí při hledání a povolování úložiště.

Petr Klásek, starosta obce Chanovice a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „Změny ve vedení SÚRAO přišly těsně po komunálních volbách. Určitě bude vhodné a potřebné, aby došlo co nejdříve k pracovnímu setkání nových starostů z dotčených ohrožených obcí s novým ředitelem Správy úložišť. Za Platformu budeme žádat o setkání již nyní.“

„Opět nastává čas očekávání změny přístupu státních orgánů směrem k občanům a samosprávám. Důležitá bude role pana Vondrovice a činitelů z Ministerstva průmyslu při přípravě potřebného zákona, který by tuto ojedinělou a specifickou problematiku celistvě a koncepčně řešil i se všemi dopady na obce a jejich občany. Kvalitní zákon je jedním z hlavních požadavků obcí.“

„Vidím dnešní složitou situaci a jmenování nového ředitele SÚRAO jako možnost a nutnost začít férově od počátku.“

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Názor a lež

Rozmohl se nám v poslední době v naší společnosti takový nešvar. Někteří spoluobčané, převážně z dezinformační a „vlastenecké“ scény bezostyšně lžou. Svoje lži, jimž se vzletně přezdívá konspirační teorie, hlásají veřejně a vydávají za názory. Názor může být chytrý i hloupý, můžete s ním nesouhlasit, lze proti němu protestovat nebo argumentovat. Lež však není názor. Argumentovat proti moderní lži nemá smysl, nesouhlas či protest lháře často nabudí a lež posílí.

Názor je, když se někdo nechce nechat očkovat proti covidu, protože se bojí zdravotních komplikací nebo se domnívá, že covid ustojí bez očkování. Lež je, když vykládáte na náměstí, že covid neexistuje a co všechno obsahuje vakcína (střepy, sledovací čipy a libovolné další předměty), že vás kvůli tomu začnou sledovat Bill Gates, George Soros nebo CIA a po očkování se z vás stanou nemyslící humanoidní androidi. Názor je, že bychom neměli pomáhat Ukrajině, ani když proti ní zrůdný ruský režim vede regulérní vyhlazovací válku, protože máme svých starostí dost. Lež je, když někdo tvrdí, že na Ukrajině žádná válka není a vrchní lidumil z Kremlu tam provádí speciální vojenskou operaci za účelem osvobození Ukrajinců od fašismu. To už člověk jen zavzpomíná na orwellovské „válka je mír“ a „svoboda je otroctví“.

Moderní lži se přitom nevyhýbají ani ochraně životního prostředí. Dokonce se dá říct, že právě tohle téma dezinformátory dlouhodobě a neodolatelně přitahuje. Kromě obligátní hry na asociace, když novodobý lhář uslyší klíčové výrazy „grýndýl“ a „gréta“ (přesně takto jsou pak obvykle napsány), se dezinformační scéna věnuje i mnoha dalším tématům. Nedávno jsem se například ke svému velkému překvapení dozvěděl, že za špatný stav našich lesů nebo stromů ve městech můžou ekofašisti, 5G sítě a chemtrails. Takový „názor“ je naprosto rezistentní proti jakýmkoli argumentům, obzvláště kdybyste je začali přednášet z pozice ekofašisty. A protože každý oponent dezinformátora je logicky ekofašista, kruh se uzavírá.

Na hloupé názory platí lepší argumenty. Dokonce se dá říct, že i hloupé názory nám prospívají, protože nás nutí argumenty hledat, diskutovat o nich, přemýšlet, vážit slova, přesně formulovat. Argumentovat proti moderním lžím je skoro nemožné. Prostě nebudete mít pravdu. Ne proto, že lhář má lepší argumenty. On argumenty nepotřebuje. Nebudete mít pravdu, protože jste covidofašisti, ukrofašisti a ekofašisti. Pak nezbývá, než opakovat: Válka není mír. Svoboda není otroctví. A nevědomost není síla.

Jiří Řehounek

Autor je covidofašista, ukrofašista a ekofašista. A je tomu upřímně rád.

Ztratí veřejnost zbytky práv vyjadřovat se ke stavbám ve svém okolí?

Vláda bude v rámci schvalování návrhu zcela nového zákona o jednotném environmentálním stanovisku rozhodovat o tom, zda se občané mohou nebo nemohou účastnit řízení o povolování staveb, které mají prokazatelný vliv na životní prostředí. V souvislosti s reformou stavebního práva jsou na stole dvě varianty: první varianta vychází z toho, co bylo schváleno již v minulém volebním období, a přiznává spolkům právo vyjadřovat se např. ke kácení stromů neb záboru zelených ploch. Druhá varianta, prosazovaná zejména Ministerstvem průmyslu a obchodu, má hlas veřejnosti z povolování staveb až na výjimky úplně vyloučit.

„Vláda se v programovém prohlášení zavázala k tomu, že občané budou mít možnost vyjadřovat se k projektům, které ovlivní jejich životní prostředí. Návrh Ministerstva průmyslu a obchodu je s tímto závazkem v přímém rozporu. Situaci komplikuje i fakt, že důležitý zákon bude předkládat ministryně Hubáčková, která ohlásila odchod z vlády,“ uvedla k tomu Petra Kolínská, která vede za Zelený kruh projekt Měníme klima v legislativě.

Advokát Petr Svoboda, který podával kvůli omezování práv veřejnosti jménem skupiny senátorů stížnost

Veřejnost bude muset mlčet

Návrat k politické kultuře před rokem '89 chystá vláda při schvalování pravidel o povolování staveb.

Právo veřejnosti připomínkovat řízení, v nichž se povolují stavby, se od roku 2018 značně zúžilo, a již příští týden má být dále významně omezeno. Je to nejen v rozporu s programovým prohlášením vlády, ale i se snahou ČR být lídrem v prosazování demokracie na mezinárodní úrovni.

Više informací na zelenykruh.cz

zelený kruh
Asociace ekologických organizací

Právo veřejnosti vyjádřit se k

	klonění stromů, zalesnění zeleně, ochrana užitkových druhů	záměrům u národních parcích	k velkým stavbám (zejména dopravní) v procesu EIA
do 1989	NE	NE	NE
od 1992	ANO	ANO	ANO
od 2007	ANO	ANO	ANO
od 2018	OMEZENÉ	ANO	OMEZENÉ
2021	ANO	ANO	OMEZENÉ
2022-2023	NE	MOŽNÁ NE	OMEZENÉ

k Ústavnímu soudu, k tomu uvedl: „Ústavní soud poměrem hlasů 8:7 konstatoval, že omezování práv veřejnosti schválené v roce 2017 není v rozporu s Ústavou. Vláda Petra Fialy má nyní možnost říci, zda považuje občany za partnery při rozhodování o životním prostředí našich měst, nebo zda půjde Česká republika maďarskou cestou oklešťování občanských práv.“

„Omezení práv veřejnosti, které platí již čtyři roky, povolování staveb nezrychlilo. Je proto načase vrátit veřejnosti možnost vyjádřit se relevantním způsobem k záměrům, které bezprostředně ovlivní životní prostředí,“ upozorňuje Anna Vinklárková z organizace Arnika.

„Stát investuje stovky milionů do výsadby nových stromů a využívá k tomu tisíce dobrovolníků. Když se však stejní lidé chtějí vyjádřit k návrhům stromy kácet, stát jejich hlas umlčuje,“ upozornila Petra Kolínská

Proč je účast veřejnosti v povolování staveb důležitá:

Právo na příznivé životní prostředí je zaručenou ústavou a podle občanského zákoníku patří k základním osobnostním právům každého člověka (čl. 35 Listiny základních práv a svobod, § 81 odst. 2 občanského zákoníku).

Veřejnost má na základě evropské legislativy garantováno právo podat proti pravomocnému povolení, jež ovlivňuje životního prostředí, žalobu. Soud na případná pochybení správních úřadů ale může reagovat pouze zrušením povolení, vydat nové a lepší nemůže. Tento postup vede k výrazným zásahům do právní jistoty zejména investora, a je z pohledu všech účastníků nejméně výhodný.

Veřejná kontrola rozhodování správních úřadů: občané, kteří mají právo se prostřednictvím spolků účastnit povolovacích řízení dotýkajících se kvality životního prostředí v místě jejich domovů, přispívají k včasné nápravě nezákonných rozhodnutí správních úřadů. Vidět má být nejen na smlouvy veřejného sektoru nebo platy politiků, ale také na rozhodování úřadů, pokud se bezprostředně týká občanů v místě jejich domovů.

Příklady, kdy to dobře dopadlo: nejvýznamnějším přínosem účastenství spolků je množství zachráněných přírodních hodnot a lokalit před necitlivými stavebními či těžebními záměry. Řada projektů byla na základě argumentace spolků upravena nebo projekty nebyly realizovány.

Tisková zpráva Zeleného kruhu

zelený kruh
Asociace ekologických organizací

Nech hlísta žít

Pokud byste se v posledních letech začeti do inzerátů na doplňky stravy, což rozhodně nedoporučuji, získáte brzy dojem, že vaše tělesná schránka se stala přímo semenišťem rozličných parazitů. Usměvaví lidé z reklamních fotobank opentlení tituly jako z cimrmanologického semináře vám potom v oněch inzerátech sdělí, jaký přípravek vás parazitů co nejspolehlivěji zbaví.

Ono je to ale celé naopak. Cizopasně hlísty a ploštěnci jsme ze svých těl vymýtili tak úspěšně, že je známe akorát tak ze školní sbírky naložené v lihu. Řada z nich by klidně mohla zaujmout místa v červené knize. To však prodejcům antiparazitárních nesmyslů nevadí. Hladina akademických titulů v inzerátech utěšeně stoupá a někdy se dokonce vyskytne i skrz naskrz smyšlený rozhovor se skutečným parazitologem.

V dnešní době však takové historky těžko někoho rozhodí. Pokud různí šarlatáni ordinují spoluobčanům na covid jedovaté bělidlo, nemůže nás už rozhodit vůbec nic.

Jiří Řehounek

Chraňte zdraví lidí a zakažte „věčné chemikálie“, vyzvaly nevládní organizace EU

Arnika a dalších čtyřicet pět evropských nevládních organizací, včetně Greenpeace Europe a Friends of the Earth Europe, se v aktuálně vydaném manifestu obracejí na členské státy EU a Evropskou komisi (EK). Požadují aby do roku 2025 zakázaly všechny perfluorované látky (PFAS) ve spotřebním zboží. Od roku 2030 by měl zákaz platit pro jakékoliv průmyslové využití.

Před dvěma lety zveřejnila EK jako součást Green Deal také Strategii pro udržitelnost v oblasti chemických látek, která obsahuje závazek postupně přestat využívat PFAS všude, kde je to možné. Nyní nastal čas tento závazek splnit, zastavit škody způsobené znečištěním PFAS a ukázat zbytku světa, že postupné omezení používání perfluorovaných látek je možné.

Znečištění „věčnými chemikáliemi“, jak se také PFAS přezdívá, se vymklo kontrole, přitom vystavení PFAS je spojeno s celou řadou nepříznivých zdravotních dopadů, od poškození jater, přes sníženou účinnost běžného očkování u dětí, až po zvýšené riziko některých druhů rakoviny. PFAS zamořily celou planetu a její obyvatele a nacházejí se v těle většiny lidí na celém světě. Nedávné zprávy z Francie hovoří o výrazné kontaminaci vody v oblasti chemických závodů vyrábějících či zpracovávajících perfluorované látky.

Děti jsou působení těchto látek vystaveny již v děloze během těhotenství, v průběhu života se do našich těl PFAS dostávají prostřednictvím potravin, pitné vody a každodenně používaných spotřebních předmětů jako jsou hygienické potřeby a potravinové obaly. V Evropě má 14 % dospívajících v těle PFAS v množství překračujícím maximální bezpečné hodnoty stanovené Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA).

„Mluvíme o skupině syntetických látek, které před sto lety ještě neexistovaly, nicméně dnes je najdeme úplně všude, i v nejdlejších částech naší planety. Nikdo z nás nedal souhlas k tomu, aby byl vystaven

těmto škodlivým látkám, a nyní musíme s tímto toxickým dědictvím žít po celá desetiletí, možná staletí. To nejmenší, co můžeme udělat, je přestat tuto toxickou zátěž zvyšovat," říká Julie Schneiderová, vedoucí kampaně proti PFAS v organizaci CHEM Trust.

Arnika proto iniciovala vznik manifestu, který podepsalo celkem 46 nevládních organizací a který byl dnes zveřejněn s titulkem: „Zakažte perfluorované látky (PFAS) – Ban PFAS Manifesto“. Manifest shrnuje klíčové problémy související se znečištěním a expozicí PFAS a uvádí deset požadavků adresovaných zejména evropským institucím a členským státům, v jejichž moci je výše zmíněný zákaz prosadit. Signatáři manifestu vyzývají orgány EU, aby neotálely s přijetím opatření, a vybízejí další evropské nevládní organizace, aby jejich výzvu k akci podpořily tím, že se k manifestu připojí.

Karolína Brabcová z Arniky uvedla: „Arnika již několikrát prokázala přítomnost těchto látek v různých druzích zboží včetně potravinových obalů či textilu. Vyzýváme EU, aby co nejrychleji zakázala perfluorované látky ve výrobcích, jako jsou obaly potravin, kosmetika a oblečení, a zastavila tak každodenní vystavování milionů lidí v Evropě těmto látkám. Komise a členské státy EU by měly dodržet svůj slib a urychleně přijmout opatření zakazující PFAS jako celé skupiny ideálně do roku 2025.“

Tisková zpráva Arniky

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Naučná stezka z Hluboké nad Vltavou do Poněšic (lat: 49.1235, lon: 14.4557)

Starobylé lesy hlubocké obor na vás dýchnou atmosféru pohádkových putování přes hory a doly a fantastických dobrodružství v hlubokých hvozdech obývaných elfy, skřítky a enty.

Naučná stezka je dlouhá 13 km a čítá 12 stanovišť zaměřených na lesnictví, přírodu a hospodaření v Hlubockých oborách. Po cestě budete procházet dvěma chráněnými územími, je to Přírodní památka Baba (chrání přirozený lesní porost nad skálou, kde hnízdí výr velký) a Přírodní rezervace Karvanice (chrání přirozený les na strmých svazích nad Vltavou). Území je součástí Ptačí oblasti a Evropsky významné lokality systému Natura 2000 Hlubocké obory.

Hlubocké obory jsou dvě: Stará na levém a Poněšická na pravém břehu Vltavy. Stezka vede po levém břehu a tedy po okraji Staré obory, v níž chovají černá zvěř, daňkové a mufloni. V Poněšické oboře na pravém vltavském břehu převažuje chov jelena evropského. V obou oborách roste vysoký podíl listnatých dřevin (kolem 50 %, především buk, dub a lípa). Díky specifickému lesnickému hospodaření se zde vyskytuje také vysoký podíl starých a „přestárlých“ majestátních stromů, které jsou důležité pro řadu živočichů včetně strakapouda prostředního a lejska bělokrkého, kteří tu hnízdí. V oblasti žijí běžné i další ptačí druhy evropského listnatého lesa: žluna zelená, žluna šedá, strakapoud malý, datel černý, šoupálek krátkoprstý, rehek zahradní, dlask tlustozobý a další.

Uvnitř Poněšické obory leží veřejnosti nepřístupná přírodní rezervace Libochovka, která chrání přirozené porosty květnatých bučin a fragmenty dubohabřin s pestrou bylinnou skladbou, početnými populacemi ptáků a mnoha druhy hmyzu. Součástí je olšový luh s rozsáhlými porosty pérovníku pštrosího.

Časová náročnost: 4 hodiny

Povaha terénu: Terén je převážně rovinatý s občasnými kopcovitými úseky. Jedná se o lehkou trasu, i děti na kole ji snadno zvládnou. Povrch stezky je asfaltový, pouze asi v polovině cesty je přerušen šterkovým úsekem cca 400 metrů dlouhým. Díky povrchu je stezka vhodná i pro kočárky a vozíčkáře – doporučujeme začátek ve směru od Purkarce. Pokud v zimě leží více než 10 cm sněhu, na stezce je udržovaná běžecká stopa.

Dostupnost: Stezka je dostupná autem z Purkarce, nebo z Hluboké, na obou koncích je možné parkování v blízkosti stezky. Můžete vyrazit také na kole

z Českých Budějovic po cyklostezce nebo linkou MHD České Budějovice č. 4. Ze zastávky Sportovní areál je to cca 500 metrů k začátku stezky.

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde: <http://www.enviroskop.cz/?naucna-stezka-z-hluboke-nad-vltavou-do-ponesic>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Jihočeský kraj

Projekt Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

Hnutí DUHA

Místní skupina České Budějovice

Vás zve na besedu

Ubývá hmyz v české krajině?

s Mgr. Zdeňkem Kletečkou

entomologem a vedoucím přírodovědného oddělení

Jihočeského muzea

Proč potřebují lidé pro život na zemi hmyz?

Kulturní a kreativní centrum Rabenštejnská 2020,

Panská 207/4, České Budějovice

ve středu 26. října 2022 od 18. hodin

vstupné dobrovolné

Tato akce je spolufinancována statutárním městem České Budějovice v rámci sítě Krasec.

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

„Za mechy a houbami k Rudolfovu“

S botaničkou **Jitkou Štěrbovou** (AOPK ČR),
mykologem **Alešem Jirsou** (PřF JU)
a entomologem **Jiřím Řehounekem** (Calla)

Přírodovědná vycházka do údolí Rudolfovského potoka bude zaměřená především na poznávání mechů a hub (ale nejne jich).
Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny.
Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky.

Neděle 6. 11. 2022 od 9:30 hod.

Sraz účastníků na zastávce českobudějovické MHD Rudolfov, Kostel
(spoj č. 1 přijede v 9:28)

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Calla a Hnutí DUHA zvou na panelovou debatu

České jaderné plány v nestabilních časech

Ruská invaze na Ukrajinu a následně vysoké ceny zemního plynu a elektřiny vynesly do popředí nové otázky nad budoucností evropského energetického trhu. Vedle potřeby rychle nahradit ruský plyn trvá úkol omezit vysoké emise skleníkových plynů kvůli postupující klimatické krizi. Zvýrazněna byla také potenciální zranitelnost jaderných elektráren ve válečných konfliktech. Jaká by v tomto světle měla být budoucí role jaderné energetiky v české energetice? Jaké jsou reálné možnosti nových jaderných projektů nahradit spalování fosilních paliv? A mohou tyto zabezpečit českou energetickou bezpečnost?

V PANELOVÉ DEBATĚ VYSTOUPÍ:

Tomáš Ehler - náměstek sekce jaderné energetiky Ministerstva průmyslu a obchodu

Jan Dusík - náměstek pro řízení sekce ochrany klimatu Ministerstva životního prostředí

Vladimír Špidla - člen představenstva Masarykovy dělnické akademie, bývalý předseda české vlády a evropský komisař

Luděk Niedermayer - poslanec Evropského parlamentu, ekonom

Diskusi moderuje **Marie Bastlová**.

Kdy: v úterý 1. listopadu 2022 od 17 do 18,30 hodin

Kde: Enforum – velký sál, Komplex Rustonka – budova R3, 6. patro, Sokolovská 695/115b, Praha – Karlín

Účast na akci je možná po předchozí [registraci](#) nejpozději do 30. října. Prosíme o včasné přihlášení, počet míst je omezen.

Pozvánku ve formátu pdf si můžete [stáhnout zde](#).

Zelené úterky

Calla vás srdečně zve na besedu

Globální změna klimatu a kvalita vody v nádržích

**s Petrem Znachorem
z Hydrobiologického ústavu AV ČR**

Jaké jsou dopady globální změny klimatu na naše vodní nádrže?

Jak se mění chemické složení a teplota jejich vody?

Jak člověk ovlivňuje přehradní nádrže? A co čekat do budoucna?

V úterý 15. listopadu 2022 od 17:30 hod.

Klub Horká Vana, Česká 222/7, České Budějovice

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz> a také na

<https://www.facebook.com/spolekcalla>

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Příště: Iva Bufková – Obnova rašelinišť na Šumavě

Hnutí DUHA
Místní skupina České Budějovice

Vás zve na besedu

V jakém stavu jsou české lesy?

**s prof. RNDr. Jakubem Hruškou,
CSc.**

z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR

Kulturní a kreativní centrum Rabenštejnská 2020,

Panská 207/4, České Budějovice

vstupné dobrovolné

ve středu 23. listopadu 2022 od 18 hod.

Tato akce je spolufinancována statutárním městem České Budějovice v rámci sítě Krasec.

Stromy a hmyz

Seminář se uskuteční v Českých Budějovicích v pondělí 7. listopadu 2022. Hlavním cílem semináře je seznámit odbornou veřejnost s významem stromů a mrtvého dřeva jako biotopů chráněných a ohrožených druhů hmyzu a s moderními trendy v jejich ochraně a praktickém managementu. Seminář je určen především zástupcům státní správy a samosprávy, nevládních organizací a soukromých firem, ale neuzavírá se ani dalším zájemcům o problematiku.

Lektoři (v abecedním pořadí): Lukáš Čížek (EntÚ AV ČR & PřF JU) Václava Fliegelová (Městský úřad Třeboň) Radek Hejda (AOPK ČR) Radek Kyrian (Magistrát města České Budějovice) Jiří Rom (Magistrát hlavního města Prahy) Jiří Řehounek (Calla)

Místo konání: **České Budějovice, budova magistrátu**, Náměstí Přemysla Otakara II. 1/1, vchod č. 3, sál zastupitelstva (2. patro u schodů)

7. listopadu 2022 od 9:30

Seminář je pro účastníky zdarma, včetně drobného občerstvení. Během semináře bude pauza na oběd, který nebude nijak organizován. Je možné využít jídelnu v budově magistrátu (cena 120 Kč za oběd) nebo se najíst v okolních restauracích.

Odeslání závazné přihlášky: do 1. listopadu 2022 na e-mail RehounekJ@seznam.cz. V přihlášce uveďte jméno účastníka, instituci a kontaktní telefon. Kontakt pro seminář: Jiří Řehounek (Calla) – RehounekJ@seznam.cz, 605 066 898

**stromy a biodiverzita • saproxylický hmyz • péče o staré stromy • důležitá mikrostanoviště
pollarding a hlavaté stromy • rozpoznání přítomnosti ohrožených druhů • broukoviště •
legislativa**

*Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.
Seminář byl podpořen Jihočeským krajem.*

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla pošlete do 15. 11. 2022 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!